

Naam: F Lagcher
Datum: 08 oktober 2021
Team/teamonderdeel: Programma Zorg

Collegevoorstel

Onderwerp	Nationaal Programma Onderwijs, Almelse aanpak richting herstel
Advies Is er een uiterste behandeldatum?	Bespreekstuk
Portefeuillehouder	A.L. Langius
Openbaar	Openbaar
Raadsvoorstel of raadsbrief	n.v.t.

Toelichting voor de openbare besluitenlijst:

De rijksoverheid biedt gemeenten en schoolbesturen een eenmalige specifieke uitkering om onderwijsachterstanden van kinderen door Covid 19 in te halen. Gemeente Almelo ontvangt voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 in totaal € 1.675.849. De regeling is onderdeel van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). De door de gemeente ontvangen gelden zijn bedoeld ter aanvulling op de schoolinterventies die de scholen doen vanuit hun eigen uitkering. Op bestuurlijk niveau heeft over onze aanvulling afstemming met het onderwijs plaatsgevonden. Het college heeft op deze Almelse aanpak richting herstel een besluit genomen.

Voorgesteld besluit

1. In te stemmen met de volgende activiteiten voor de periode 1 januari 2022 tot 1 augustus 2023
 - a. de inzet van een parttime projectleider gedurende de projectperiode;
 - b. de inzet van 2,5 FTE schoolmaatschappelijk werk voor alle primair-, voortgezet-, en speciaal onderwijs schoollocaties in de gemeente Almelo;
 - c. de inzet van 100 pubercoachtrajecten op de drie VMBO locaties in Almelo;
 - d. de inzet van naschoolse activiteiten in combinatie met opvoedondersteuning en het versterken van de mentale veerkracht van alle kinderen, jongeren en hun ouders in de wijken Aalderinkhoek/ Kerkelanden, De Riet/ Nieuwland en Ossenkoppelerhoek/ Nieuwstraatkwartier, evenals het inrichten van succeslokalen binnen het basisonderwijs in deze wijken;
 - e. Regionaal participeren in de Gezonde schoolaanpak voor alle 398 schoollocaties in Twente.
2. Voor de uitvoering van deze activiteiten een meerjarig incidenteel project in te stellen voor de periode 2021 - 2024. Dit te dekken uit de door het Rijk beschikbaar gestelde Nationaal Programma Onderwijs middelen van € 1.675.849.
3. De raad voor te stellen de programmabegroting 2021 in de slotrapportage 2021 te wijzigen.

Inleiding

Op 11 mei jl. heeft uw college het volgende besluit genomen: "De algemeen directeur opdracht te geven om voor het onderdeel GO! van het (herstel)plan 'Samen voor de jeugd in Coronatijd' in gesprek te gaan met de schoolbesturen en af te stemmen op welke interventies kan worden ingezet

vanuit het aan scholen beschikbaar gestelde budget voor het 'Plan Nationaal Programma Onderwijs' en/of aan de gemeente Almelo beschikbaar gestelde middelen voor onderwijs." Met de (grote) schoolbesturen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs heeft dit gesprek plaatsgevonden wat geresulteerd heeft in een (globaal) overzicht van de geconstateerde achterstanden, de inzet van de NPO middelen door de scholen en een richting voor de besteding van de gemeentelijke NPO middelen.

Op 22 juli is bekend geworden welk bedrag de gemeente Almelo binnen deze specifieke uitkering ontvangt en op 11 oktober is de regeling bekend geworden. Binnen deze kaders ligt het voorstel voor de besteding van de gemeentelijke NPO middelen aan u voor.

Beoogd effect

Met de inzet van de gezamenlijk geformuleerde activiteiten beogen we de COVID-19-gerelateerde vertragingen bij kinderen, en in het bijzonder bij specifieke aandacht groepen, in het onderwijs voor 1 augustus 2023 in te halen.

Scholen ontvangen ook rijksmiddelen om maatregelen te nemen om COVID-19 gerelateerde vertragingen bij kinderen en jongeren in te halen. De maatregelen die we vanuit de gemeente nemen zijn aanvullend en ondersteunend hieraan.

Argumenten voor

1.1 Deze behoefte komt voort uit een analyse op schoolbestuurlijk niveau

De scholen hebben een analyse uitgevoerd waar de achterstanden het grootst zijn. In grote lijn is de constatering van het basis-, voortgezet en speciaal(basis) onderwijs, dat bij leerlingen waar al achterstanden waren de achterstanden vergroot zijn. Het betreft hier kinderen die thuis onvoldoende gestimuleerd worden in hun ontwikkeling. In de lockdown bleken niet alle ouders in staat om in de thuissituatie de kinderen te helpen met het schoolwerk.

De schoolbesturen voor voortgezet onderwijs constateren daarnaast dat extra aandacht nodig is voor leerlingen die tijdens de lockdown een tijdje uit beeld geweest zijn. Binnen het voortgezet onderwijs speelt motivatieverlies onder leerlingen een grote rol.

Binnen het speciaal (basis) onderwijs kwam uit de analyse dat er behoefte is aan ondersteuning van leerlingen in sociale vaardigheden en dat het taalniveau en (begrijpend) leesniveau aandacht behoeft.

1.2 Deze inzet sluit aan op de eigen inzet door het onderwijs van hun NPO middelen

De NPO middelen worden door het basisonderwijs ingezet om:

- de opgelopen vertragingen op de onderdelen taal, lezen en rekenen weg te werken;
- aandacht te besteden aan het sociale welzijn, welbevinden van de leerlingen en daarnaast aandacht voor het ontwikkelen van de executieve functies bij leerlingen;
- het werken aan een verrijkend aanbod voor de leerlingen om invulling te kunnen geven aan de kansrijke ontwikkeling;
- professionalisering en deskundigheidsbevordering van medewerkers;
- waar nodig inzetten op reductie omvang groepsgrootte of het verminderen van combinatiegroepen;
- onderwijsleermiddelen;
- facilitering in ontwikkeltijd van leraren om school-/vakontwikkeling te stimuleren en robuuster weg te zetten;
- warme overdracht VO, sport en bewegen, muziek, spelactiviteiten

De NPO middelen worden door het voortgezet onderwijs ingezet op:

- Een-op-een-begeleiding (intensieve individuele begeleiding door leraar, onderwijsassistent of andere volwassene);
- Instructie in kleine groepen;
- Leren van en met medeleerlingen;
- Interventies gericht op het welbevinden van leerlingen;
- Sportieve activiteiten;
- Cultuureducatie;
- Metacognitie en zelfregulerend leren;
- Onderwijsassistenten/instructeurs;
- Interventies gericht op faciliteiten en randvoorwaarden;
- Digitale technologie (voor afstandsonderwijs, vo, feedback enzovoorts);

- Directe instructie;
- Voor- en vroegschoolse interventies (ISK);
- Technieken voor begrijpend lezen (ISK);
- Klassenverkleining;
- Uitbreiding onderwijs.

De NPO middelen worden door het speciaal onderwijs ingezet op:

- Schoolbrede inzet op sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen en voor een aanbod aan interventies die ingezet kunnen worden op groepen, subgroepen en individuele leerlingen;
- Een aantal interventies op het gebied van lezen die uit toetsen op dit moment nog onvoldoende effectief blijken;
- Uniforme inzet op het gebied van leesonderwijs met een bewezen effectieve aanpak. Extra inzet op woordenschat op groepsniveau en individueel niveau.

1.3 Met deze inzet verwachten we een goed effect te kunnen behalen

- a. de inzet van een parttime projectleider (0,5 FTE) gedurende de projectperiode

Voor de duur van het programma wordt een projectleider ingezet om samen met de partijen binnen de kaders van dit collegebesluit het plan verder uit te werken en uit te voeren.

- b. de inzet van 2,5 FTE schoolmaatschappelijk werk voor alle primair-, voortgezet-, en speciaal onderwijs schoollocaties in de gemeente Almelo;

Binnen het schoolmaatschappelijk werk is de impact van corona flink merkbaar. Sinds de scholen weer open zijn bevinden de schoolmaatschappelijk werkers zich weer op de locaties van scholen, wat vooral opvalt is dat er meer aanmeldingen zijn en er langer en intensiever ondersteuning nodig is. Binnen de huidige subsidieafspraken is deze ruimte er niet. Door extra inzet kan er verschil gemaakt worden in het herstellen van leefachterstanden en leervertraging. Als er meer begeleidingsuren beschikbaar gesteld worden kan er langer begeleiding geboden worden. De ingang is er via de scholen, de complexe situaties worden zichtbaar bij de kinderen. Op deze manier kan bij de bron worden aangepakt en wordt ook aan ouders de hulp aangeboden die zij nodig hebben.

- c. de inzet van 100 pubercoachtrajecten op de twee VMBO locaties in Almelo;

Binnen het VMBO wordt gesignaleerd dat er leerlingen zijn die na schooltijd blijven rondhangen op school of op het schoolplein. De leerlingen willen om uiteenlopende redenen liever niet naar huis. Het gaat bijvoorbeeld om jongeren die door omstandigheden thuis moeilijk huiswerk kunnen maken, die mantelzorgers zijn en daar even uit willen of om jongeren die op zichzelf zijn aangewezen door bijvoorbeeld scheiding of psychische problematiek van ouders. Deze groep leerlingen heeft na schooltijd behoefte aan een plek voor een gesprek, een kop thee en wat aandacht of extra ondersteuning bij schoolwerk. Op dit moment zorgt de aanwezigheid van deze groepjes leerlingen in de school helaas voor overlast en een onveilig gevoel bij andere leerlingen.

Om in de behoefte voor deze leerlingen te voorzien wil het VMBO een huiskamer gaan inrichten als ruimte in de school voor leerlingen die na schooltijd op zoek zijn naar een rustige plek om huiswerk te maken, te 'chillen' of gewoon voor een praatje. De huiskamer is een laagdrempelige voorziening voor het vroegtijdig opvangen van leerlingen om ze zowel educatief als sociaal-emotioneel extra ondersteuning te kunnen bieden. Omdat het om kwetsbare jongeren gaat wil het VMBO de huiskamer graag samen met de inzet van een pubercoach gaan uitvoeren. De huiskamer dient daarmee een sociaal doel, een cognitief doel (huiswerk) en een preventief doel met de focus op onderwijs. Zowel de school als ook de pubercoach is op deze wijze meer in staat om vroegtijdig te signaleren en om een vertrouwensband op te bouwen met de leerlingen. We verwachten met deze inzet minder doorverwijzingen op naar jeugdzorg vanuit school en meer doorverwijzingen naar jongerenwerk en andere voorzieningen. Ook neemt overlast door rondhangende jongeren op school en in de wijk af.

- d. de inzet van een nader uit te werken project voor alle kinderen en hun ouders in de wijken Aalderinkshoek/ Kerkelanden, De Riet/ Nieuwland en Ossenkoppelerhoek/ Nieuwstraatkwartier;

Voor de invulling van het project worden de volgende onderdelen uit het programma GO gebruikt:

- Naschools aanbod BO en VO

Veel kinderen hebben geen zinvolle besteding van hun vrije tijd. Ze krijgen weinig positieve aandacht en kampen met depressieve gedachten, eenzaamheid, stress en een gebrek aan zelfvertrouwen. Scholen geven aan dat kinderen vaak niet naar huis willen, elke extra uurtje op school helpt in hun

ontwikkeling. Doordat ze minder bewegen is overgewicht een groeiend probleem. Een goed en gevarieerd naschools aanbod kan hier goed tegen werken.

De verwachte effecten van de inzet in naschoolse activiteiten zijn het werken aan talentontwikkeling en horizonverbreding

- Succeslokaal voor basisonderwijs

In een succeslokaal worden kinderen in een positieve leeromgeving gebracht, zij hebben hier binnen de school een uitlaatklep waar zij hun verhaal kwijt kunnen. Door de inzet van het succeslokaal voor ouderbijeenkomsten wordt de ouderbetrokkenheid bij de ontwikkeling van de kinderen vergroot met als doel het risico op intergenerationele problemen te verkleinen.

De inzet van de projectleider is erop gericht om een plan te maken voor de genoemde wijken waarbij er aandacht is voor het welbevinden van de kinderen, jongeren in de wijk, maar er ook ingezet wordt op opvoedondersteuning van ouders.

- e. Regionaal participeren in de Beschikbaarheid Gezonde schoolaanpak voor alle 398 schoollocaties in Twente.

Uit de Gezondheidsmonitor Jeugd Corona van GGD Twente (2020) blijkt dat de gezondheid van jongeren tijdens de corona-pandemie in een aantal opzichten is verslechterd. Ze hebben meer psychosociale klachten gekregen, zijn minder gaan bewegen, zijn ongezonder gaan eten, zijn slechter gaan slapen en zijn meer alcohol gaan drinken dan voor de coronaperiode.

Preventief werken aan de fysieke en mentale gezondheid van leerlingen vormt een belangrijk onderdeel van de aanpak van het onderwijs binnen de inzet van de NPO middelen. Scholen missen informatie over hoe ze dat effectief kunnen doen. Ze benaderen GGD Twente met adviesvragen.

Momenteel kan GGD Twente 26 schoollocaties advies en ondersteuning bieden. Deze 26 locaties zijn voor schooljaar 2021-2022 opgenomen in het landelijke Ondersteuningsprogramma of de Impulsregeling Gezonde School. Elk van deze scholen krijgt 4 tot 8 uur ondersteuning door de GGD vergoed. Twente kent echter 398 schoollocaties (PO, VO en MBO). Dit betekent dat GGD Twente aan alle andere scholen "nee" moet verkopen als zij de GGD benaderen met adviesvragen.

De Bestuurscommissie Publieke Gezondheid is akkoord gegaan met een nadere uitwerking van een voorstel voor het breder toerusten van scholen op schoolgezondheidsbeleid.

Het voorstel dat uitgewerkt wordt voor de Bestuurscommissie betreft beschikbaarheid Gezonde schoolaanpak voor alle 398 schoollocaties in Twente, hiermee worden:

Meer scholen zijn toegerust voor een duurzaam schoolgezondheidsbeleid: geen eenmalige activiteiten, maar een aanpak die verweven wordt in de identiteit van de school en gecontinueerd wordt in de toekomst. Een aanpak die is ingebed in regionaal en lokaal gezondheidsbeleid. De kosten die samenhangen voor de projectperiode 1-10-2021 tot en met 31-12-2022 worden voor € 15.474 aan de gemeente Almelo toegerekend.

1.4 Afstemming van de aanpak in de stuurgroep het jonge kind en de onderwijstafel

De aanpak van de gemeente en de samenwerking met scholen is besproken in de stuurgroep het jonge kind d.d. 30 september 2021 (het overleg met scholen en kinderopvang over onder meer het bestrijden van onderwijsachterstanden) en aan de onderwijstafel d.d. 7 oktober 2021 (het op overeenstemming gericht overleg met de schoolbesturen). De uitwerking van dit collegevoorstel is schriftelijk met alle leden van beide overleggen afgestemd.

1.5 Inrichten van een klankbordgroep vanuit alle geledingen om de effecten van de inzet met elkaar te duiden

In de regeling van het ministerie is het volgende opgenomen over de evaluatie en monitoring van de NPO middelen:

"Om achteraf vast te kunnen stellen of de specifieke uitkering bijgedragen heeft aan de doelen van het programma, kan de Minister informatie opvragen bij gemeenten over de voortgang van de activiteiten. Het gaat dan om inzicht in de volgende punten:

- De maatregelen die genomen worden met de extra middelen;
- De ervaren opbrengsten, wat betreft het inhalen van leerachterstanden, van de maatregelen die genomen zijn of worden met de extra middelen;
- Hoe de uitvoering verloopt en eventuele implementatie- en uitvoeringsproblematiek;
- Hoe de samenwerking met scholen, kinderopvang en andere lokale partijen gaat;
- Of deze samenwerking duurzaam wordt geïntensiveerd ook na de looptijd van het Nationaal Programma Onderwijs. En zo ja, hoe daar voor wordt gezorgd;

- De leerervaring die gemeenten hebben opgedaan: succesfactoren en belemmeringen;
- Reflectie van de gemeenten op de gevraagde inzet: wat waren de belemmerende en bevorderende factoren om de gevraagde rol in te vullen? Is er gebruik gemaakt van geboden ondersteuning?"

De evaluatie en monitoring kan niet alleen plaatsvinden vanuit het stadhuis, daarom is aan de leden van de stuurgroep het jonge kind en de onderwijstafel gevraagd naar afvaardiging in een klankbordgroep die hiermee aan de slag gaat.

Kanttekeningen

1.1 De gezondheid van leerlingen herstelt zich weer als de pandemie voorbij is

Deze verwachting kan in zekere mate uitkomen. Het is wel de vraag wanneer de (nasleep van de) pandemie daadwerkelijk voorbij is en kinderen en jongeren geen gevolgen meer ervaren. En daarnaast is nog onduidelijk in hoeverre de, tijdens de pandemie ingesleten, ongezonde gewoonten weer af zullen nemen. Ingesleten gedrag is lastig te veranderen. Met name daar waar sociaaleconomische gezondheidsverschillen een rol spelen, zijn kinderen en jongeren extra kwetsbaar gebleken.

2.1 Tijdelijk extra inzet is geen duurzame aanpak.

Met de voorgestelde inzet proberen we in de afgebakende periode een vliegwieleffect te genereren. We verwachten een basis te leggen op scholen en in wijken.

Kosten, opbrengsten en dekking

Concrete afspraken rondom inzet en kosten moeten nog gemaakt worden, deze worden in de vorm van subsidie gemaakt met de uitvoerende partijen. In grote lijn wordt rekening gehouden met onderstaande kosten (januari 2022 – augustus 2023):

Projectleiding en ondersteuning (raming)	0,5 FTE	€ 90.000
Inzet schoolmaatschappelijk werk (concreet)	2,5 FTE	€ 352.500
Inzet pubercoach trajecten (concreet)	150 trajecten	€ 225.000
Succeslokaal op 6 basisscholen (concreet)		€ 103.500
Naschoolsaanbod op wijkniveau (raming)	3 aandachtswijken	€ 248.849
Go! Naschools aanbod horizonverbreding en talentontwikkeling, nader uitwerken		
Opvoedondersteuning (raming)		€ 350.000
GO! Mentale veerkracht voor jongeren. Nader uitwerken opvoedondersteuning voor ouders in de wijk met betrokken partijen.		
Inzet op motorische achterstanden (concreet)		
Inzet buurtsportcoach jongeren		€ 85.500
Extra naschools sportaanbod 4-12 jaar		€ 63.000
Nijntje pleintjes in de wijk		€ 79.500
Buurtsportcoach buitenspel		€ 63.000
Gezonde school (concreet)		€ 15.000
	Totaal	€ 1.675.849

Verantwoording aan de rijksoverheid over de middelen vindt jaarlijks plaats via Single information, Single Audit (SiSa), met een eindafrekening in 2024 of 2025 over kalenderjaar 2023. Gemeenten moeten daarnaast meewerken aan het verzamelen van informatie voor monitoring en evaluatie van de regeling.

Voor de uitvoering van de activiteiten wordt een meerjarig incidenteel project ingericht onder taakveld 4.3.

Uitvoering

Met de gezamenlijke aanbieders; Avedan, Studio 15 en het sportbedrijf wordt de uitwerking van het voorstel voor wat betreft het onderdeel GO! van het (herstel)plan 'Samen voor de jeugd in Coronatijd' verder vormgegeven.

Bijlagen

Procesinformatie

Intern overleg

Afstemming met financiën: het financieel advies is opgenomen in dit voorstel.

Afstemming met beleidsadviseur publieke gezondheid over de inzet van de regionale aanpak "Gezonde school", het beslispunt is op basis van haar advies geformuleerd.

Het concept collegevoorstel is gedeeld met:

- Collega's van het clusteroverleg Zorg en Ondersteuning;
- Collega's betrokken bij het programma Nieuwstraatkwartier.

Bij de nadere uitwerking worden de overige wijkregisseurs van de wijken Aalderinkshoek/ Kerkelanden, De Riet en Ossenkoppelerhoek/ Nieuwstraatkwartier betrokken.

Afstemming met portefeuillehouder

De portefeuillehouder is akkoord met het voorstel.

Directie-advies

B&W voorstel standaard

Communicatie over het besluit

Regulier.